

Referat despre opera Enigma Otiliei-prima parte

Romanul Enigma Otiliei (1938) poate fi citit astazi nu doar ca "o fresca din viata burgheziei bucurestene, fixata in niste cadre sociale precise" (Pompiliu Constantinescu), ci si ca un roman manierist comic, cum au observat pe buna dreptate criticii Nicolae Manolescu si I. Negoitescu. Ultimul descopera in Enigma Otiliei "un epic pur si prea tehnic, fara alta motivatie decat gratuitatea sa estetica prea evidenta" (Scriitori moderni), iar primul trage concluzia ca G. Calinescu, "urmarind sa repete polemic in roman formula balzaciana, n-a putut evita ca ea sa devina, in mainile sale, o expresie a comicului si a unui fel de joc estetic de esenta baroca" (Arca lui Noe. Eseu despre romanul romanesc).

Descoperind ca romanul romanesc nu este inca pregatit pentru psihologism, introspectie si intelectualism rafinat - lucru datorat in principal structurii retardate a societatii romanesti -, Calinescu adopta o formula clasica de roman, fiind convins ca "marea literatura este in fond aceea de stil clasic". Expresia cea mai potrivita, in acest sens, este, pentru romanul total, formula balzaciana. "Totul e fundamental la Balzac - scria Calinescu - orice individ infatiseaza un caracter. Numai scena pe care eroii joaca poarta notele epocii. De altfel (...) rostul scriitorului e de ale documenta cu materia observatiunii lui, de a le da corp". Acestei formule, dupa cum vom vedea, i se adauga numeroase trasaturi ale romanului modern pe care Calinescu il aprecia mai ales pentru intuirea semnificatiilor interioare ale faptelor si "oranduirea lor dupa miscarea lor launtrica".

Pentru a-si ilustra intentia, G. Calinescu recurge la metoda clasica a prezentarii unor experiente umane proiectate pe fundalul social al vietii romanesti de la inceputul secolului XX. In acest univers uman reprezentat, partial, de familia lui mos Costache Giurgiuveanu si de clanul Tulea, patrundem prin intermediul lui Felix Sima - "martor si actor in toate intamplarile" -, tanar absolvent al liceului internat din Iasi, sosit la Bucuresti cu intentia de a-si continua studiile. Intampinat cu reticenta de unchiul sau (Mos Costache), Felix Sima - hotarat sa urmeze medicina - este de la inceput tinta rautatii Aglaei Tulea, sora lui Mos Costache, care-si varsa veninul la tot pasul: "N-am stiut: faci azil de orfani...(...) Atunci faceti pensiuine. O sa aiba Otilia cu cine se distra, ce zici Pascalopol?".